№ 17 қосымша "Атамекен"
Қазақстан Республикасы Ұлттық
Кәсіпкерлер палатасы Басқарма
төрағасының міндетін
атқарушының бұйрығына
28.07.2023 ж. № 122

Кәсіптік стандарт: «Ғимараттар мен құрылыстарды бөлшектеу және бұзу»

1-ші тарау. Жалпы ережелер

1. Кәсіптік стандарттың қолдану аясы:
2. Осы кәсіптік стандартта мынадай терминдер, анықтамалар мен қысқартулар қолданылады:

1) Салалық біліктілік шеңбері (СБШ) – салада танылатын сараланған біліктілік деңгейлерінің негіздемелік құрылымы болып табылатын ұлттық біліктілік жүйесінің құрамдас бөлігі (кіші жүйесі)

2) Кәсіби стандарт – кәсіби қызметтің нақты саласында біліктілік пен құзыреттілік деңгейіне, еңбек мазмұнына, сапасына және жағдайына қойылатын талаптарды айқындайтын стандарт

3) Біліктілік деңгейі – күрделілік, еңбек әрекеттерінің стандарттылығы, жауапкершілік және дербестік параметрлері бойынша сараланатын қызметкерлердің біліміне, іскерлігіне және кең құзыретіне қойылатын жалпыланған талаптар

4) Мамандығы – білім беру ұйымдарында, мекемелерде жемісті кәсіби қызмет үшін мамандар даярлау жүзеге асырылатын ғылымның, техниканың шеберліктің, өнердің белгілі бір саласы

5) Ғимарат – Адамдардың тұруы немесе болуы, өндірістік процестерді орындау, сондай-ақ материалдық құндылықтарды орналастыру және сақтау үшін пайдаланылатын функционалдық мақсатына байланысты міндетті жергүсті тұйық көлемді құрайтын тірек және қоршау конструкцияларынан тұратын жасанды құрылым. Ғимараттың жер асты бөлігі болуы мүмкін.

6) Құрылыс – Табиғи немесе жасанды кеңістіктік шекаралары бар және өндірістік процестерді орындауға, материалдық құндылықтарды орналастыруға және сақтауға немесе адамдардың, жүктердің уақытша болуына (орнын ауыстыруына), сондай-ақ жабдықтарды немесе коммуникацияларды орналастыруға (төсеуге, өткізуге) арналған жасанды түрде жасалған көлемді, жазықтық немесе сызықтық объект (жер үсті, жер үсті және (немесе) жерасты, су асты) . Сондай-ақ, ғимараттың көркемдік-эстетикалық, сәндік - қолданбалы немесе мемориалдық мақсаты болуы мүмкін

7) Икемді итарқа – Болат арқандардан жасалған және жеңіл бағандарды, арқалықтарды, плиталарды, қабырға панельдерін, контейнерлерді және басқа заттарды көтеру кезінде қолданылатын итарқалар. Слингтер технологиялық мақсатқа байланысты әмбебап және жеңіл орындалады - бір, екі, төрт және алты тармақты

8) Жеңіл итарқа – Екі ұшында ілгектер, ілмектер, коуштар немесе карабиндер бекітілген болат арқанның сегменті түріндегі итарқа. Көтерілетін элементтің түріне және массасына байланысты итарқа бір, екі, төрт немесе одан да көп бұтақтармен жасалады

9) Жартылай автоматты итарқа – Арқанды тез және сенімді өндіруге мүмкіндік беретін монтаждық жабдық. Сонымен қатар, арнайы құрылғы монтаждаушыны Ілмек орнына көтерместен итарқаларды босатуға мүмкіндік береді

10) Әмбебап итарқа – Ұзындығы 10 м-ге дейін, диаметрі 19,5-тен 31,0 мм-ге дейінгі арқаннан жасалған жабық ілмек тәрізді итарқалар. Өрімнің ұзындығы арқанның диаметрі кемінде 40 болуы керек. Әмбебап итарқалар бағандарды, кран арқалықтарын және құбырларды тігу үшін қолданылады.

11) Ілмек – Әртүрлі конструкцияларды (бұйымдарды, жабдықтарды) оларды көтеру, монтаждау немесе тасымалдау үшін жүк көтергіш машинаның ілгегімен (ілмегімен, сақинамен) уақытша жалғау

12) Орнату – Құрылыстарды, конструкцияларды, технологиялық жабдықтарды, агрегаттарды, машиналарды, дайын бөліктерден (тораптардан) және элементтерден аппараттарды құрастыру және орнату

13) Бөлшектеу – Машинаның, агрегаттың, құрылыстың жекелеген бөліктеріне бөлшектеу

14) Ғимаратты бұзу – Бірқатар себептерге немесе құрылыс объектісінің физикалық және моральдық тозуына байланысты құрылыс объектісін жою бойынша мақсатты, жиі мәжбүрлі қызмет

15) Құрылыс аумағын дайындау – Салынып жатқан аумақты бөлу мен игеруге байланысты жұмыстар мен шығындар

16) Жер қазу-тасымалдау машинасы – Тіркеме, жартылай тіркеме немесе өздігінен жүретін Машина, ол бір цикл ішінде жоспарлау ойығындағы топырақты қабаттап кесіп тастайды, тасымалдайды, жоспарлау үйіндісіне түсіреді және оны жұмыс органымен шелекпен немесе пышақпен ішінара тегістейді

17) Мобильді монтаждау машиналары – Іс жүзінде жұмыс аймағының шегі жоқ машиналар (шынжыр табанды және пневматикалық жүрістегі өздігінен жүретін бағыттаушы крандар, автомобиль және трактор крандары және т.б.).

18) Арнайы монтаждау машиналары – Белгілі бір топты құрайтын машиналар. Оларға өздігінен қозғалатын және ауыстырылатын крандар, гидравликалық көтергіштер және т. б.

19) Шектеулі мобильді машиналар – Ені олардың әрекет ету радиусымен, ал ұзындығы олардың қозғалу жолының ұзындығымен анықталатын аймақта монтаждау жұмыстарын жүргізуге мүмкіндік беретін машиналар

20) Стационарлық монтаждау машиналары – Олардың әрекет ету радиусымен шектелген қатаң бекітілген кеңістікте монтаждауға мүмкіндік беретін машиналар

21) Құрылыс-монтаж жұмыстары – Құрылыс қызметі, оның ішінде: - Жер жұмыстары және

топырақтағы арнайы жұмыстар; - ғимараттар мен құрылыстардың (оның ішінде көпірлердің, көлік эстакадаларының, тоннельдер мен метрополитендердің, жол өтпелерінің, құбырлардың, өзге де жасанды құрылыстардың) тіреу және (немесе)қоршау конструкцияларын тұрғызу; - желілік құрылыстарды төсеу бойынша арнайы Құрылыс және монтаждау жұмыстары; - сыртқы инженерлік желілер мен құрылыстарды, сондай-ақ ішкі инженерлік жүйелерді орнату; - конструкциялар мен жабдықтарды қорғау және әрлеу бойынша жұмыстар; - автомобиль және темір жол құрылысы; - технологиялық жабдықты монтаждау (бөлшектеу), іске қосу-баптау жұмыстары

22) Ереже – Орындалуы тиіс әрекетті сипаттайтын нормативтік құжаттың ережесі

23) Нормативтік техникалық құжат – Техникалық және технологиялық нормаларды қамтитын нормативтік құжат

24) Құрылыс өндірісін дайындау – Құрылысты жоспарлы түрде өрістетуді және өндірістік қуаттарды белгіленген мерзімде жоғары техникалық-экономикалық көрсеткіштермен және жұмыс сапасымен іске қосуды қамтамасыз ететін ұйымдастырушылық, техникалық, жоспарлы-экономикалық және әлеуметтік сипаттағы өзара байланысты іс - шаралар мен жұмыстар кешені

25) Құрылыс өндірісі – Кез келген климаттық жағдайларда ғимараттар мен құрылыстардың барлық түрлерін салу және реконструкциялау, техникалық қайта жарақтандыру, күрделі жөндеу кезінде дайындық және негізгі құрылыс-монтаждау және арнайы құрылыс жұмыстарының кешенін орындау

3. Осы кәсіптік стандартта мынадай қысқартулар қолданылады

1) БТБА – БТБА жұмысшыларының жұмыстары мен кәсіптерінің Бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығы

2) ҚК – ҚК басшылары, мамандары және басқа да қызметшілері лауазымдарының біліктілік анықтамалығы

3) ЖЖТЭҚ – Экономикалық қызмет түрлерінің жалпы жіктеуіші

4) МСКО – білім берудің халықаралық стандартты жіктемесі

2-ші тарау. Кәсіптік стандарттың паспорты

4. Кәсіптік стандарттың атауы: Ғимараттар мен құрылыстарды бөлшектеу және бұзу

5. Кәсіптік стандарттың коды: F43110053

6. ЭҚЖЖ секциясын, бөлімін, тобын, сыныбын және кіші сыныбын көрсету:

F Құрылыс

43 Мамандандырылған құрылыс жұмыстары

43.1 Ғимараттар мен имараттарды бұзу, құрылыс учаскесін дайындау

43.11 Ғимараттар мен имараттарды бөлшектеу және бұзу

43.11.0 Ғимараттар мен имараттарды бөлшектеу және бұзу

7. Кәсіптік стандарттың қысқаша сипаттамасы: Ғимараттар мен құрылыстарды бөлшектеу және бұзу ғимараттар мен құрылыстарды бөлшектеумен, бұзумен айналысатын мамандардың біліктілік деңгейіне, кәсіптік білімі мен мазмұнына қойылатын талаптарды айқындайды.

8. Кәсіптер карточкаларының тізімі:

1) Бульдозер машинисі - 2 СБШ-нің деңгейі

2) Тиеу машинасының машинисі - 2 СБШ-нің деңгейі

3) Матаушы - 2 СБШ-нің деңгейі

4) Тиеу машинасының машинисі - 3 СБШ-нің деңгейі

5) Бульдозер машинисі - 3 СБШ-нің деңгейі

6) Матаушы - 3 СБШ-нің деңгейі

7) Бульдозер машинисі - 4 СБШ-нің деңгейі

8) Тиеу машинасының машинисі - 4 СБШ-нің деңгейі

9) Матаушы - 4 СБШ-нің деңгейі

10) Өндірісті дайындау жөніндегі инженер - 6 СБШ-нің деңгейі

11) Инженер-механик - 6 СБШ-нің деңгейі

3-ші тарау. Кәсіптер карточкалары

9. Кәсіптің карточкасы «Бульдозер машинисі»:	
Топтың коды:	8342-2
Қызмет атауының коды:	8342-2-001
Кәсіптің атауы:	Бульдозер машинисі
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	2
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:	

БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	3-шығарылым. "Жұмыстар мен жұмысшы кәсіптерінің бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығын (3-шығарылым) бекіту туралы" 2019 жылғы 30 шілдедегі № 388 Қазақстан Республикасы Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің бұйрығы. Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2019 жылғы 1 тамызда № 19169 болып тіркелді. Бульдозер машинисі, 3-8 разряд.		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: негізгі орта білім	Мамандық: -	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:			
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:			
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	8342-1-015 - Экскаватор машинисі		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Жұмыстарды жүргізу жобасына сәйкес құрылыс және монтаждау жұмыстары жоспарының орындалуын қамтамасыз ету.		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Топырақты игеру және жылжыту бойынша бульдозермен жұмыстарды орындау.	
	Қосымша еңбек функциялары:		
Еңбек функциясы 1: Топырақты игеру және жылжыту бойынша бульдозермен жұмыстарды орындау.	Дағды 1: Қуаты 43 кВт (60 а.к.) дейінгі Бульдозерді басқару бойынша операцияларды орындау.	Машықтар:	
		1. Автомобиль және темір жолдарды, суару және кеме қатынасы арналарын, бөгеттерді, қоршау жер бөгеттерін, ғимараттар мен құрылыстарға арналған шұңқырларды, электр беру желілері мен байланыс желілерінің тіректерін, жерасты коммуникацияларына арналған траншеяларды, су бұру кюветтерін, таулы және банкеттен тыс арықтарды салу кезінде қазбалар мен үйінділерді, резервтерді, кавальерлер мен банкеттерді салу кезінде топырақты әзірлеу, орнын ауыстыру және жоспарлау және басқа да күрделі құрылыстар, сондай-ақ жерасты тәсілімен тау-кен қазбаларын қазу. 2.Бульдозерді басқару, жанар - жағармай материалдарымен және сумен жанармай құю операцияларын орындау. 3.Құрылыс учаскесін жоспарлау бойынша жұмыстарды жүргізу. 4.Өрт және экологиялық қауіпсіздік ережелерін сақтау. 5. Бульдозерді қауіпсіз пайдалану және жұмыс жүргізу ережелерін сақтау.	

		Білімдер:	
		1. Құрылғыны, жұмыс принциптерін және тракторлар мен қондырмалардың техникалық сипаттамаларын білу. 2. Аспалы жабдықты монтаждау мен бөлшектеуді білу. 3. Ақаулардың пайда болу себептерін және оларды қалай жою керектігін білу. 4. Әр түрлі тереңдіктегі әртүрлі санаттағы топырақты игеру және жылжыту ережелерін білу. 5. Үйінділерді қабат-қабат толтыру ережелерін білу. 6. Берілген профильдер мен белгілер бойынша ойықтарды әзірлеу, үйінділерді толтыру және алаңдарды жоспарлау ережелерін білу. 7. Нөлдік циклды құрылыс технологиясын білу 8. Ішкі еңбек тәртібінің ережелерін білу. 9. Кәсіпорынның қолданыстағы ішкі нұсқауларын білу. 10. Қолданыстағы техникалық пайдалану ережелерін білу. 11. Қолданыстағы өрт қауіпсіздігі ережелерін білу. 12. Жанар-жағармай материалдарының маркасы мен шығын нормасын білу. 13. Ішкі жану қозғалтқыштарын майлау, қуаттандыру және салқындату жүйесін, ақаулардың пайда болу себептерін және оларды қалай жою керектігін білу. 14. Әр түрлі жұмыстарды орындау кезінде Бульдозерді пайдалану ережелерін білу.	
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-	
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Жауапкершілік Күйзеліске тұрақтылық Тәртіптілік Тәуелсіздік Зейін Жақсы көз Физикалық дамыған және төзімді Жақсы үйлестіру Жағдайды тез бағалау және шешім қабылдау қабілеті Стандартты емес жағдайларда бастамашылықтың көрінісі Жаман әдеттердің болмауы		
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:			
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:	
	3	Бульдозер машинисі	
10. Кәсіптің карточкасы «Тиеу машинасының машинисі»:			
Топтың коды:	8343-3		
Қызмет атауының коды:	8343-3-003		
Кәсіптің атауы:	Тиеу машинасының машинисі		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	2		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	4-шығарылым. "Жұмыстар мен жұмысшы кәсіптерінің бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығын (4-шығарылым) бекіту туралы" 2019 жылғы 30 мамырдағы № 291 Қазақстан Республикасы Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің бұйрығы. Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2019 жылғы 31 мамырда № 18755 болып тіркелді. Тиеу машинасының машинисі, 4-6 разрядтар.		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: негізгі орта білім	Мамандық: -	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:			

Формалды емес және информалы біліммен байланыс:		
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	8343-3-001 - Жүк тиеуші жүргізушісі	
Қызметтің негізгі мақсаты:	Әр түрлі жүктерді жылжыту және қатарға қою.	
Еңбек функциялардың сипаттамасы		
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Әртүрлі жүктерді Тиеу, түсіру, орнын ауыстыру және қатарға қою кезінде тракторлық тиегіштер мен түсіргіштерді, вагон түсіргіштерді және барлық арнайы жүк түсіру механизмдері мен құрылғыларын басқару 2. Аккумуляторлық тиегіштерді және жүктерді Тиеу, түсіру, орнын ауыстыру және қатарға салу кезінде барлық арнайы жүк қармау механизмдерін, құрылғыларды басқару
	Қосымша еңбек функциялары:	
Еңбек функциясы 1: Әртүрлі жүктерді Тиеу, түсіру, орнын ауыстыру және қатарға қою кезінде тракторлық тиегіштер мен түсіргіштерді, вагон түсіргіштерді және барлық арнайы жүк түсіру механизмдері мен құрылғыларын басқару	Дағды 1: Трактор тиегіштерді басқару бойынша операцияларды орындау.	Машықтар:
		1. Біліктілігі анағұрлым жоғары жүргізушінің басшылығымен әртүрлі жүктерді Тиеу, түсіру, орнын ауыстыру және қатарға қою кезінде тракторлық тиегіштер мен тиегіштерді, вагон тиегіштерді, барлық арнайы жүк қармау механизмдері мен құрылғыларын басқару. 2. Тиеу-түсіру және жүк қармау тетіктері мен құрылғыларын жоспарлы-алдын ала жөндеуге қатысу. 3. Өрт және экологиялық қауіпсіздік ережелерін сақтау. 4. Тиегішті қауіпсіз пайдалану және жұмыс жүргізу қағидаларын сақтау.
		Білімдер:
		1. Қызмет көрсетілетін тиегіштер мен тиеу-түсіру тетіктері мен олардың агрегаттарының құрылысы туралы негізгі мәліметтерді білу; 2. Оларды пайдалану, монтаждау, іске қосу, реттеу және сынау жөніндегі нұсқаулықтарды, майлар мен майлау материалдарының сипаттамасын, ақаулардың себептерін және оларды жою әдістерін білу. 3.Ішкі еңбек тәртібінің ережелерін білу. 4. Кәсіпорынның қолданыстағы ішкі нұсқауларын білу. 5.Тиегішті техникалық пайдаланудың қолданыстағы ережелерін білу. 6.Қолданыстағы өрт қауіпсіздігі ережелерін білу.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
Еңбек функциясы 2: Аккумуляторлық тиегіштерді және жүктерді Тиеу, түсіру, орнын ауыстыру және қатарға салу кезінде барлық арнайы жүк қармау механизмдерін, құрылғыларды басқару	Дағды 1: Аккумуляторлық тиегіштерді басқару бойынша операцияларды орындау.	Машықтар:
		1. Аккумуляторлық тиегіштерді және жүктерді Тиеу, түсіру, орнын ауыстыру және қатарға салу кезінде барлық арнайы жүк қармау механизмдерін, құрылғыларды басқару. 2. Тиегішке және оның барлық механизмдеріне техникалық қызмет көрсету және ағымдағы жөндеу. 3.Тиегіштің жұмысындағы ақауларды, оның механизмдерін анықтау және оларды жою. 4. Алмалы-салмалы жүк қармайтын айлабұйымдар мен механизмдерді орнату және ауыстыру. 5. Жүк тиегіш пен жүк қармау механизмдері мен құрылғыларына жоспарлы-алдын ала жөндеу жүргізуге қатысу, аккумуляторларды зарядтау. 6. Өрт және экологиялық қауіпсіздік ережелерін сақтау. 7. Тиегішті қауіпсіз пайдалану және жұмыс жүргізу қағидаларын сақтау.

		Білімдер:	
		1.Тиегіштер мен қайта зарядталатын батареялардың құрылғысын білу. 2. Көліктің барлық түрлерінде жүктерді тиеу және түсіру тәсілдерін білу. 3. Жүктерді көтеру, орнын ауыстыру және төсеу ережелерін білу. 4. Көше қозғалысы, кәсіпорын аумағындағы қозғалыс ережелерін білу. 5.Кемежай жолдарын және белгіленген дабылды білу. 6.Электротехника бойынша қарапайым мәліметтерді білу. 7.Ішкі еңбек тәртібінің ережелерін білу. 8. Кәсіпорынның қолданыстағы ішкі нұсқауларын білу. 9.Тиегішті техникалық пайдаланудың қолданыстағы ережелерін білу. 10.Қолданыстағы өрт қауіпсіздігі ережелерін білу.	
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-	
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Жауапкершілік Күйзеліске тұрақтылық Тәртіптілік Тәуелсіздік Жақсы көз Физикалық дамыған және төзімді Жақсы үйлестіру Жағдайды тез бағалау және шешім қабылдау қабілеті Стандартты емес жағдайларда бастамашылықтың көрінісі Жаман әдеттердің болмауы Зейін		
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:			
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:	
	3	Тиеу машинасының машинисі	
	3	Крандардың, көтергіштердің, АВТО тиегіштердің және ұқсас жабдықтардың операторы	
11. Кәсіптің карточкасы «Матаушы»:			
Топтың коды:	8343-2		
Қызмет атауының коды:	8343-2-009		
Кәсіптің атауы:	Матаушы		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	2		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	1-шығарылым. "Жұмыстар мен жұмысшы кәсіптерінің бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығын (1-шығарылым) бекіту туралы" 2023 жылғы 1 қыркүйектегі № 364 Қазақстан Республикасы Премьер-Министрінің орынбасары - Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің бұйрығы. Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2023 жылғы 7 қыркүйекте № 33389 болып тіркелді. Рафтер, 2-6 разрядтар.		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: негізгі орта білім	Мамандық: -	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:			
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:			
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	7215-1-002 - Такелажшы		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Жүктерді ілмектермен байлап, оларды көтергіш кранның ілгегіне бекітіңіз.		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			

Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Жүктерді кейіннен жылжыту үшін көтергіш кранда, сондай-ақ жүк көтергіш жабдықтың басқа да түрлерінде байлауды орындау және бекіту (арқандап байлау)
	Қосымша еңбек функциялары:	
Еңбек функциясы 1: Жүктерді кейіннен жылжыту үшін көтергіш кранда, сондай-ақ жүк көтергіш жабдықтың басқа да түрлерінде байлауды орындау және бекіту (арқандап байлау)	Дағды 1: Жүктерді байлау және ілмектеу (ілмектеу), сондай-ақ салмағы 5 тоннаға дейінгі жүктерді көтеру және ауыстыру процесіне қатысатын жүк көтергіш машинаның ілгегіне көтергіш машиналармен жүк қармау құрылғыларын ілу (бекіту)	Машықтар: 1. Қарапайым бұйымдарды, орман бөлшектерін (ұзындығы 3 м-ге дейін) және оларды көтеру, орнын ауыстыру және төсеу үшін салмағы 5 т-ге дейінгі басқа да ұқсас жүктерді арқандап байлау және байлау жөніндегі операцияларды орындау. 2. Орнату немесе төсеу орнында итарқаларды ажырату. 3. Көтеру, жылжыту және төсеу кезінде жүкті бақылау. 4. Ауыстырылатын жүктің массасы мен мөлшеріне сәйкес қажетті итарқаларды сұрыптау, итарқалардың жарамдылығын анықтау. 5. Итарқа ұштарын өру, жүктердің массасы мен түріне сәйкес итарқа үлгісін алу. 6. Ішкі еңбек тәртібінің ережелерін сақтау. 7. Кәсіпорынның қолданыстағы ішкі нұсқауларының ережелерін сақтау. 8. Техникалық қауіпсіздік ережелерін сақтау. 9. Қажет болған жағдайда жұмыс орнында өрт сөндіру құралдарын пайдалану. 10. Өндірісте зардап шеккендерге алғашқы көмек көрсету. 11. Төтенше жағдайларда крандарды электр желісінен ажырату. 12. Бағыттамалы Кранның жүк көтергіштігін көрсеткіш бойынша ұшып шығуына және шығару тіректерінің жағдайына байланысты айқындау. 13. Жүкті жобалық жағдайға қоюды (орнатуды) орындау және жүк қармайтын құрылғыларды алу (бұзып тастау). 14. Ауыстырылатын жүктің массасы мен мөлшеріне сәйкес итарқа таңдау. 15. Жүк түсіретін құрылғылардың, ыдыстардың жарамдылығын анықтау және оларды дұрыс қолдану. 16. Жүк көтеру механизмінің машинисіне сигнал беру ережелерін сақтау. 17. Алмалы-салмалы жүк қармау құрылғылары мен ыдыстарды жұмыста қолданар алдында тексеру жүргізу.

	Білімдер:
	1. Тасымалданатын жүктің массасын визуалды анықтауды білу. 2. Үлгілік бұйымдардың ілінісу орнын білу. 3. Шағын габаритті жүктерді ілмектеу, көтеру және жылжыту ережелерін білу. 4. Кран машинистері (кран жүргізушілері) үшін шартты сигналдарды білу. 5. Арқандардың-арқандардың, шынжырлардың, арқандардың және т. б. мақсаты мен қолдану ережелерін білу. 6. Кран мен итарқа жүктемесінің шекті нормаларын білу. 7. Жүктерді жылжыту үшін итарқалардың қажетті ұзындығы мен диаметрін білу. 8. Арқандар мен арқандардың рұқсат етілген жүктемелерін білу. 9. Ішкі еңбек тәртібінің ережелерін білу. 10. Кәсіпорынның қолданыстағы ішкі нұсқауларын білу. 11. Қызмет көрсетілетін жүк көтергіш машинаның құрылысы туралы жалпы түсініктерді білу. 12. Рафтер мен кранш ы арасында сигнал алмасудың кәсіпорында белгіленген тәртібін білу. 13. Жүк көтергіш машиналармен жұмыстарды қауіпсіз жүргізу бойынша рафтерлерге арналған өндірістік нұсқаулықты білу. 14. Жүк көтергіш механизмдерді пайдалану кезінде өнеркәсіптік қауіпсіздікті қамтамасыз ету ережелерін білу. 15. Рафтерлер үшін технологиялық регламенттерді білу. 16. Жүктерді ілмектеу және ілмектеу тәсілдерін білу.
Дағдыны тану мүмкіндігі:	-

Дағды 2: Жүктерді байлау және ілмектеу (ілмектеу), сондай-ақ салмағы 25 тоннаға дейінгі жүктерді көтеру және ауыстыру процесіне қатысатын жүк көтергіш машинаның ілгегіне көтергіш машиналармен жүк қармау құрылғыларын ілу (бекіту)	Машықтар:
	1. Қарапайым бұйымдарды, бөлшектерді, орман (ұзындығы 3 м-ге дейін) және салмағы 5-тен 25 тоннаға дейінгі басқа да ұқсас жүктерді көтеру, орнын ауыстыру және төсеу үшін оларды байлау және байлау жөніндегі операцияларды орындау. 2. Күрделілігі орташа жүктерді, орман жүктерін (ұзындығы 3-тен 6 м-ге дейін), бұйымдарды, бөлшектер мен тораптарды станокқа, тіректерге және басқа да монтаждау құрылғылары мен механизмдеріне, сондай-ақ оларды көтеру, орнын ауыстыру және төсеу үшін салмағы 5 тоннаға дейінгі басқа да ұқсас жүктерге орнату және байлау жөніндегі операцияларды орындау. 3. Әртүрлі жағдайларда жүктерді жылдам және қауіпсіз ілмектеу және жылжыту тәсілдерін анықтау. Итарқаларды әртүрлі түйіндермен біріктіру және байланыстыру. 4. Ішкі еңбек тәртібінің ережелерін сақтау. 5. Кәсіпорынның қолданыстағы ішкі нұсқауларының ережелерін сақтау. 6. Техникалық қауіпсіздік ережелерін сақтау. 7. Бағыттамалы Кранның жүк көтергіштігін көрсеткіш бойынша ұшып шығуына және шығару тіректерінің жағдайына байланысты айқындау. 8. Жүкті жобалық жағдайға қоюды (орнатуды) орындау және жүк қармайтын құрылғыларды алу (бұзып тастау). 9. Ауыстырылатын жүктің массасы мен мөлшеріне сәйкес итарқа таңдау. 10. Жүк түсіретін құрылғылардың, ыдыстардың жарамдылығын анықтау және оларды дұрыс қолдану. 11. Жүк көтеру механизмінің машинисіне сигнал беру ережелерін сақтау. 12. Ішкі еңбек тәртібінің ережелерін сақтау. 13. Кәсіпорынның қолданыстағы ішкі нұсқауларының ережелерін сақтау. 14. Техникалық қауіпсіздік ережелерін сақтау. 15. Қажет болған жағдайда жұмыс орнында өрт сөндіру құралдарын пайдалану. 16. Өндірісте зардап шеккендерге алғашқы көмек көрсету. 17. Төтенше жағдайларда крандарды электр желісінен ажырату. 18. Алмалы-салмалы жүк қармау құрылғылары мен ыдыстарды жұмыста қолданар алдында тексеру жүргізу.
	Білімдер:
	1. Тасымалданатын жүктердің массасын және ауырлық центрін көзбен шолып анықтауды білу. 2. Қарапайым ауыр жүктерді және күрделілігі орташа жүктерді ілмектеу, көтеру және орнын ауыстыру ережелерін білу. 3. Жүктерді ілудің ең ыңғайлы жерлерін білу. 4. Итарқаларды пайдалану мерзімдерін, олардың жүк көтергіштігін, сынау әдістері мен мерзімдерін білу. 5. Итарқаларды біріктіру және байланыстыру жолдарын білу. 6. Жүк түсіретін құрылғылардың жұмыс принциптерін білу. 7. Ішкі еңбек тәртібінің ережелерін білу. 8. Қауіпсіздік техникасы бойынша қолданыстағы ережелерді білу.
Дағдыны тану мүмкіндігі:	-

Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Жауапкершілік Күйзеліске тұрақтылық Тәртіптілік Тәуелсіздік Стандартты емес жағдайларда бастамашылықтың көрінісі Жаман әдеттердің болмауы		
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:			
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:	
	4	Рафтер	
12. Кәсіптің карточкасы «Тиеу машинасының машинисі»:			
Топтың коды:	8343-3		
Қызмет атауының коды:	8343-3-003		
Кәсіптің атауы:	Тиеу машинасының машинисі		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	3		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	4-шығарылым. "Жұмыстар мен жұмысшы кәсіптерінің бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығын (4-шығарылым) бекіту туралы" 2019 жылғы 30 мамырдағы № 291 Қазақстан Республикасы Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің бұйрығы. Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2019 жылғы 31 мамырда № 18755 болып тіркелді. Тиеу машинасының машинисі, 4-6 разрядтар.		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: ТжКБ (жұмысшы кәсіптер)	Мамандық: -	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:			
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:			
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	8343-3-001 - Жүк тиеуші жүргізушісі		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Әр түрлі жүктерді жылжыту және қатарға қою.		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Әртүрлі жүктерді Тиеу, түсіру, орнын ауыстыру және қатарға қою кезінде тракторлық тиегіштер мен түсіргіштерді, вагон түсіргіштерді және барлық арнайы жүк түсіру механизмдері мен құрылғыларын басқару	
	Қосымша еңбек функциялары:	1. Аккумуляторлық тиегіштерді және жүктерді Тиеу, түсіру, орнын ауыстыру және қатарға салу кезінде барлық арнайы жүк қармау механизмдерін, құрылғыларды басқару	
Еңбек функциясы 1: Әртүрлі жүктерді Тиеу, түсіру, орнын ауыстыру және қатарға қою кезінде тракторлық тиегіштер мен түсіргіштерді, вагон түсіргіштерді және барлық арнайы жүк түсіру механизмдері мен құрылғыларын басқару	Дағды 1: Трактор тиегіштерді басқару бойынша операцияларды орындау.	Машықтар: 1. Біліктілігі анағұрлым жоғары жүргізушінің басшылығымен әртүрлі жүктерді Тиеу, түсіру, орнын ауыстыру және қатарға қою кезінде тракторлық тиегіштер мен тиегіштерді, вагон тиегіштерді, барлық арнайы жүк қармау механизмдері мен құрылғыларын басқару. 2. Тиеу-түсіру және жүк қармау тетіктері мен құрылғыларын жоспарлы-алдын ала жөндеуге қатысу. 3. Өрт және экологиялық қауіпсіздік ережелерін сақтау. 4. Тиегішті қауіпсіз пайдалану және жұмыс жүргізу қағидаларын сақтау.	

		Білімдер:
		1. Қызмет көрсетілетін тиегіштер мен тиеу-түсіру тетіктері мен олардың агрегаттарының құрылысы туралы негізгі мәліметтерді білу; 2. Оларды пайдалану, монтаждау, іске қосу, реттеу және сынау жөніндегі нұсқаулықтарды, майлар мен майлау материалдарының сипаттамасын, ақаулардың себептерін және оларды жою әдістерін білу. 3.Ішкі еңбек тәртібінің ережелерін білу. 4. Кәсіпорынның қолданыстағы ішкі нұсқауларын білу. 5.Тиегішті техникалық пайдаланудың қолданыстағы ережелерін білу. 6.Қолданыстағы өрт қауіпсіздігі ережелерін білу.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
Қосымша еңбек функциясы 1: Аккумуляторлық тиегіштерді және жүктерді Тиеу, түсіру, орнын ауыстыру және қатарға салу кезінде барлық арнайы жүк қармау механизмдерін, құрылғыларды басқару	Дағды 1: Аккумуляторлық тиегіштерді басқару бойынша операцияларды орындау.	Машықтар:
		1. Аккумуляторлық тиегіштерді және жүктерді Тиеу, түсіру, орнын ауыстыру және қатарға салу кезінде барлық арнайы жүк қармау механизмдерін, құрылғыларды басқару. 2. Тиегішке және оның барлық механизмдеріне техникалық қызмет көрсету және ағымдағы жөндеу. 3.Тиегіштің жұмысындағы ақауларды, оның механизмдерін анықтау және оларды жою. 4. Алмалы-салмалы жүк қармайтын айлабұйымдар мен механизмдерді орнату және ауыстыру. 5. Жүк тиегіш пен жүк қармау механизмдері мен құрылғыларына жоспарлы-алдын ала жөндеу жүргізуге қатысу, аккумуляторларды зарядтау. 6. Өрт және экологиялық қауіпсіздік ережелерін сақтау. 7. Тиегішті қауіпсіз пайдалану және жұмыс жүргізу қағидаларын сақтау.
		Білімдер:
		1.Тиегіштер мен қайта зарядталатын батареялардың құрылғысын білу. 2. Көліктің барлық түрлерінде жүктерді тиеу және түсіру тәсілдерін білу. 3. Жүктерді көтеру, орнын ауыстыру және төсеу ережелерін білу. 4. Көше қозғалысы, кәсіпорын аумағындағы қозғалыс ережелерін білу. 5.Кемежай жолдарын және белгіленген дабылды білу. 6.Электротехника бойынша қарапайым мәліметтерді білу. 7.Ішкі еңбек тәртібінің ережелерін білу. 8. Кәсіпорынның қолданыстағы ішкі нұсқауларын білу. 9.Тиегішті техникалық пайдаланудың қолданыстағы ережелерін білу. 10.Қолданыстағы өрт қауіпсіздігі ережелерін білу.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Жауапкершілік Күйзеліске тұрақтылық Тәртіптілік Тәуелсіздік Жақсы көз Физикалық дамыған және төзімді Жақсы үйлестіру Жағдайды тез бағалау және шешім қабылдау қабілеті Стандартты емес жағдайларда бастамашылықтың көрінісі Жаман әдеттердің болмауы Зейін	
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:		

СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:	
	4	Тиеу машинасының машинисі	
13. Кәсіптің карточкасы «Бульдозер машинисі»:			
Топтың коды:	8342-2		
Қызмет атауының коды:	8342-2-001		
Кәсіптің атауы:	Бульдозер машинисі		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	3		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	3-шығарылым. "Жұмыстар мен жұмысшы кәсіптерінің бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығын (3-шығарылым) бекіту туралы" 2019 жылғы 30 шілдедегі № 388 Қазақстан Республикасы Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің бұйрығы. Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2019 жылғы 1 тамызда № 19169 болып тіркелді. Бульдозер машинисі, 3-8 разряд.		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: ТжКБ (жұмысшы кәсіптер)	Мамандық: -	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:			
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:			
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	8342-1-015 - Экскаватор машинисі		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Жұмыстарды жүргізу жобасына сәйкес құрылыс және монтаждау жұмыстары жоспарының орындалуын қамтамасыз ету.		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Топырақты игеру және жылжыту бойынша бульдозермен жұмыстарды орындау.	
	Қосымша еңбек функциялары:		
Еңбек функциясы 1: Топырақты игеру және жылжыту бойынша бульдозермен жұмыстарды орындау.	Дағды 1: Қуаты 43 кВт (60 а.к.) дейінгі Бульдозерді басқару бойынша операцияларды орындау.	Машықтар:	
		1. Автомобиль және темір жолдарды, суару және кеме қатынасы арналарын, бөгеттерді, қоршау жер бөгеттерін, ғимараттар мен құрылыстарға арналған шұңқырларды, электр беру желілері мен байланыс желілерінің тіректерін, жерасты коммуникацияларына арналған траншеяларды, су бұру кюветтерін, таулы және банкеттен тыс арықтарды салу кезінде қазбалар мен үйінділерді, резервтерді, кавальерлер мен банкеттерді салу кезінде топырақты әзірлеу, орнын ауыстыру және жоспарлау және басқа да күрделі құрылыстар, сондай-ақ жерасты тәсілімен тау-кен қазбаларын қазу. 2.Бульдозерді басқару, жанар - жағармай материалдарымен және сумен жанармай құю операцияларын орындау. 3.Құрылыс учаскесін жоспарлау бойынша жұмыстарды жүргізу. 4.Өрт және экологиялық қауіпсіздік ережелерін сақтау. 5. Бульдозерді қауіпсіз пайдалану және жұмыс жүргізу ережелерін сақтау.	

		Білімдер:	
		1. Құрылғыны, жұмыс принциптерін және тракторлар мен қондырмалардың техникалық сипаттамаларын білу. 2. Аспалы жабдықты монтаждау мен бөлшектеуді білу. 3. Ақаулардың пайда болу себептерін және оларды қалай жою керектігін білу. 4. Әр түрлі тереңдіктегі әртүрлі санаттағы топырақты игеру және жылжыту ережелерін білу. 5. Үйінділерді қабат-қабат толтыру ережелерін білу. 6. Берілген профильдер мен белгілер бойынша ойықтарды әзірлеу, үйінділерді толтыру және алаңдарды жоспарлау ережелерін білу. 7. Нөлдік циклды құрылыс технологиясын білу 8. Ішкі еңбек тәртібінің ережелерін білу. 9. Кәсіпорынның қолданыстағы ішкі нұсқауларын білу. 10. Қолданыстағы техникалық пайдалану ережелерін білу. 11. Қолданыстағы өрт қауіпсіздігі ережелерін білу. 12. Жанар-жағармай материалдарының маркасы мен шығын нормасын білу. 13. Ішкі жану қозғалтқыштарын майлау, қуаттандыру және салқындату жүйесін, ақаулардың пайда болу себептерін және оларды қалай жою керектігін білу. 14. Әр түрлі жұмыстарды орындау кезінде Бульдозерді пайдалану ережелерін білу.	
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-	
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Жауапкершілік Күйзеліске тұрақтылық Тәртіптілік Тәуелсіздік Зейін Жақсы көз Физикалық дамыған және төзімді Жақсы үйлестіру Жағдайды тез бағалау және шешім қабылдау қабілеті Стандартты емес жағдайларда бастамашылықтың көрінісі Жаман әдеттердің болмауы		
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:			
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:	
	4	Бульдозер машинисі	
14. Кәсіптің карточкасы «Матаушы»:			
Топтың коды:	8343-2		
Қызмет атауының коды:	8343-2-009		
Кәсіптің атауы:	Матаушы		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	3		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	1-шығарылым. "Жұмыстар мен жұмысшы кәсіптерінің бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығын (1-шығарылым) бекіту туралы" 2023 жылғы 1 қыркүйектегі № 364 Қазақстан Республикасы Премьер-Министрінің орынбасары - Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің бұйрығы. Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2023 жылғы 7 қыркүйекте № 33389 болып тіркелді. Рафтер, 2-6 разрядтар.		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: ТжКБ (жұмысшы кәсіптер)	Мамандық: -	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:			

Формалды емес және информалы біліммен байланыс:		
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	7215-1-002 - Такелажшы	
Қызметтің негізгі мақсаты:	Жүктерді ілмектермен байлап, оларды көтергіш кранның ілгегіне бекітіңіз.	
Еңбек функциялардың сипаттамасы		
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Жүктерді кейіннен жылжыту үшін көтергіш кранда, сондай-ақ жүк көтергіш жабдықтың басқа да түрлерінде байлауды орындау және бекіту (арқандап байлау)
	Қосымша еңбек функциялары:	
Еңбек функциясы 1: Жүктерді кейіннен жылжыту үшін көтергіш кранда, сондай-ақ жүк көтергіш жабдықтың басқа да түрлерінде байлауды орындау және бекіту (арқандап байлау)	Дағды 1: Жүктерді байлау және ілмектеу (ілмектеу), сондай-ақ салмағы 5 тоннаға дейінгі жүктерді көтеру және ауыстыру процесіне қатысатын жүк көтергіш машинаның ілгегіне көтергіш машиналармен жүк қармау құрылғыларын ілу (бекіту)	Машықтар: 1. Қарапайым бұйымдарды, орман бөлшектерін (ұзындығы 3 м-ге дейін) және оларды көтеру, орнын ауыстыру және төсеу үшін салмағы 5 т-ге дейінгі басқа да ұқсас жүктерді арқандап байлау және байлау жөніндегі операцияларды орындау. 2. Орнату немесе төсеу орнында итарқаларды ажырату. 3. Көтеру, жылжыту және төсеу кезінде жүкті бақылау. 4. Ауыстырылатын жүктің массасы мен мөлшеріне сәйкес қажетті итарқаларды сұрыптау, итарқалардың жарамдылығын анықтау. 5. Итарқа ұштарын өру, жүктердің массасы мен түріне сәйкес итарқа үлгісін алу. 6. Ішкі еңбек тәртібінің ережелерін сақтау. 7. Кәсіпорынның қолданыстағы ішкі нұсқауларының ережелерін сақтау. 8. Техникалық қауіпсіздік ережелерін сақтау. 9. Қажет болған жағдайда жұмыс орнында өрт сөндіру құралдарын пайдалану. 10. Өндірісте зардап шеккендерге алғашқы көмек көрсету. 11. Төтенше жағдайларда крандарды электр желісінен ажырату. 12. Бағыттамалы Кранның жүк көтергіштігін көрсеткіш бойынша ұшып шығуына және шығару тіректерінің жағдайына байланысты айқындау. 13. Жүкті жобалық жағдайға қоюды (орнатуды) орындау және жүк қармайтын құрылғыларды алу (бұзып тастау). 14. Ауыстырылатын жүктің массасы мен мөлшеріне сәйкес итарқа таңдау. 15. Жүк түсіретін құрылғылардың, ыдыстардың жарамдылығын анықтау және оларды дұрыс қолдану. 16. Жүк көтеру механизмінің машинисіне сигнал беру ережелерін сақтау. 17. Алмалы-салмалы жүк қармау құрылғылары мен ыдыстарды жұмыста қолданар алдында тексеру жүргізу.

	Білімдер:
	1. Тасымалданатын жүктің массасын визуалды анықтауды білу. 2. Үлгілік бұйымдардың ілінісу орнын білу. 3. Шағын габаритті жүктерді ілмектеу, көтеру және жылжыту ережелерін білу. 4. Кран машинистері (кран жүргізушілері) үшін шартты сигналдарды білу. 5. Арқандардың-арқандардың, шынжырлардың, арқандардың және т. б. мақсаты мен қолдану ережелерін білу. 6. Кран мен итарқа жүктемесінің шекті нормаларын білу. 7. Жүктерді жылжыту үшін итарқалардың қажетті ұзындығы мен диаметрін білу. 8. Арқандар мен арқандардың рұқсат етілген жүктемелерін білу. 9. Ішкі еңбек тәртібінің ережелерін білу. 10. Кәсіпорынның қолданыстағы ішкі нұсқауларын білу. 11. Қызмет көрсетілетін жүк көтергіш машинаның құрылысы туралы жалпы түсініктерді білу. 12. Рафтер мен кранш ы арасында сигнал алмасудың кәсіпорында белгіленген тәртібін білу. 13. Жүк көтергіш машиналармен жұмыстарды қауіпсіз жүргізу бойынша рафтерлерге арналған өндірістік нұсқаулықты білу. 14. Жүк көтергіш механизмдерді пайдалану кезінде өнеркәсіптік қауіпсіздікті қамтамасыз ету ережелерін білу. 15. Рафтерлер үшін технологиялық регламенттерді білу. 16. Жүктерді ілмектеу және ілмектеу тәсілдерін білу.
Дағдыны тану мүмкіндігі:	-

	Дағды 2: Жүктерді байлау және ілмектеу (ілмектеу), сондай-ақ салмағы 50 тоннаға дейінгі жүктерді көтеру және ауыстыру процесіне қатысатын жүк көтергіш машинаның ілгегіне көтергіш машиналармен жүк қармау құрылғыларын ілу (бекіту)	Машықтар:
		СБШ бойынша 3-деңгей 1. Күрделілігі орташа жүктерді, орман бұйымдарын (ұзындығы 3-тен 6 м-ге дейін), бөлшектер мен тораптарды станокқа, тіректерге және басқа да монтаждау құрылғылары мен механизмдеріне, сондай-ақ оларды көтеру, орнын ауыстыру және төсеу үшін салмағы 25 тоннадан асатын ұқсас жүктерге орната отырып байлау және байлау жөніндегі операцияларды орындау. 2. Орман жүктерін (ұзындығы 6 м-ден астам), аса жауапты бұйымдарды, машиналар мен механизмдердің тораптарын тікелей стапельдік және секциялық құрастыру және бөлшектеу кезінде, сондай-ақ машиналарды, аппараттарды, ғимараттар мен құрылыстардың құрама элементтерінің конструкцияларын және салмағы 5-тен 50 тоннаға дейінгі ұқсас күрделі жүктерді құрастыру және бөлшектеу кезінде оларды арқандап байлау және байлау жөніндегі операцияларды орындау көтеру, жылжыту және төсеу. 3. Ішкі еңбек тәртібінің ережелерін сақтау. 4. Кәсіпорынның қолданыстағы ішкі нұсқауларының ережелерін сақтау. 5. Техникалық қауіпсіздік ережелерін сақтау. 6. Өндірісте зардап шеккендерге алғашқы көмек көрсету. 7. Бағыттамалы Кранның жүк көтергіштігін көрсеткіш бойынша ұшып шығуына және шығару тіректерінің жағдайына байланысты айқындау. 8. Жүкті жобалық жағдайға қоюды (орнатуды) орындау және жүк қармайтын құрылғыларды алу (бұзып тастау). 9. Ауыстырылатын жүктің массасы мен мөлшеріне сәйкес итарқа таңдау. 10. Жүк түсіретін құрылғылардың, ыдыстардың жарамдылығын анықтау және оларды дұрыс қолдану. 11. Жүк көтеру механизмінің машинисіне сигнал беру ережелерін сақтау. 12. Алмалы-салмалы жүк қармау құрылғылары мен ыдыстарды жұмыста қолданар алдында тексеру жүргізу.
		Білімдер:
		СБШ бойынша 2-деңгей 1. Жүктерді иілуден және бүлінуден қорғау үшін оларды көтеру және жылжыту кезінде қолданылатын құрылғылардың конструкциясын білу. 2. Итарқаларды сынау әдістері мен мерзімдерін білу. 3. Ішкі еңбек тәртібінің ережелерін білу. 4. Кәсіпорынның қолданыстағы ішкі нұсқауларын білу. 5. Қауіпсіздік техникасы бойынша қолданыстағы ережелерді білу. 6. Қызмет көрсетілетін жүк көтергіш машинаның құрылысы туралы жалпы түсініктерді білу. 7. Рафтер мен кранш ы арасында сигнал алмасудың кәсіпорында белгіленген тәртібін білу. 8. Жүк көтергіш машиналармен жұмыстарды қауіпсіз жүргізу бойынша рафтерлерге арналған өндірістік нұсқаулықты білу. 9. Жүк көтергіш механизмдерді пайдалану кезінде өнеркәсіптік қауіпсіздікті қамтамасыз ету ережелерін білу. 10. Рафтерлер үшін технологиялық регламенттерді білу. 11. Жүктерді ілмектеу және ілмектеу тәсілдерін білу.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-

Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Жауапкершілік Күйзеліске тұрақтылық Тәртіптілік Тәуелсіздік Стандартты емес жағдайларда бастамашылықтың көрінісі Жаман әдеттердің болмауы		
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:			
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:	
	4	Рафтер	
15. Кәсіптің карточкасы «Бульдозер машинисі»:			
Топтың коды:	8342-2		
Қызмет атауының коды:	8342-2-001		
Кәсіптің атауы:	Бульдозер машинисі		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	4		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	3-шығарылым. "Жұмыстар мен жұмысшы кәсіптерінің бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығын (3-шығарылым) бекіту туралы" 2019 жылғы 30 шілдедегі № 388 Қазақстан Республикасы Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің бұйрығы. Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2019 жылғы 1 тамызда № 19169 болып тіркелді. Бульдозер машинисі, 3-8 разряд.		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: ТжКБ (орта деңгейдегі маман)	Мамандық: -	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:			
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:			
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	8342-1-015 - Экскаватор машинисі		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Жұмыстарды жүргізу жобасына сәйкес құрылыс және монтаждау жұмыстары жоспарының орындалуын қамтамасыз ету.		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Топырақты игеру және жылжыту бойынша бульдозермен жұмыстарды орындау.	
	Қосымша еңбек функциялары:		
Еңбек функциясы 1: Топырақты игеру және жылжыту бойынша бульдозермен жұмыстарды орындау.			

	Дағды 1: Қуаты 43 кВт (60 а.к.) дейінгі Бульдозерді басқару бойынша операцияларды орындау.	Машықтар:
		1. Автомобиль және темір жолдарды, суару және кеме қатынасы арналарын, бөгеттерді, қоршау жер бөгеттерін, ғимараттар мен құрылыстарға арналған шұңқырларды, электр беру желілері мен байланыс желілерінің тіректерін, жерасты коммуникацияларына арналған траншеяларды, су бұру кюветтерін, таулы және банкеттен тыс арықтарды салу кезінде қазбалар мен үйінділерді, резервтерді, кавальерлер мен банкеттерді салу кезінде топырақты әзірлеу, орнын ауыстыру және жоспарлау және басқа да күрделі құрылыстар, сондай-ақ жерасты тәсілімен тау-кен қазбаларын қазу. 2.Бульдозерді басқару, жанар - жағармай материалдарымен және сумен жанармай құю операцияларын орындау. 3.Құрылыс учаскесін жоспарлау бойынша жұмыстарды жүргізу. 4.Өрт және экологиялық қауіпсіздік ережелерін сақтау. 5. Бульдозерді қауіпсіз пайдалану және жұмыс жүргізу ережелерін сақтау.
		Білімдер:
		1. Құрылғыны, жұмыс принциптерін және тракторлар мен қондырмалардың техникалық сипаттамаларын білу. 2. Аспалы жабдықты монтаждау мен бөлшектеуді білу. 3. Ақаулардың пайда болу себептерін және оларды қалай жою керектігін білу. 4. Әр түрлі тереңдіктегі әртүрлі санаттағы топырақты игеру және жылжыту ережелерін білу. 5. Үйінділерді қабат-қабат толтыру ережелерін білу. 6. Берілген профильдер мен белгілер бойынша ойықтарды әзірлеу, үйінділерді толтыру және алаңдарды жоспарлау ережелерін білу. 7. Нөлдік циклды құрылыс технологиясын білу 8. Ішкі еңбек тәртібінің ережелерін білу. 9. Кәсіпорынның қолданыстағы ішкі нұсқауларын білу. 10. Қолданыстағы техникалық пайдалану ережелерін білу. 11. Қолданыстағы өрт қауіпсіздігі ережелерін білу. 12. Жанар-жағармай материалдарының маркасы мен шығын нормасын білу. 13. Ішкі жану қозғалтқыштарын майлау, қуаттандыру және салқындату жүйесін, ақаулардың пайда болу себептерін және оларды қалай жою керектігін білу. 14. Әр түрлі жұмыстарды орындау кезінде Бульдозерді пайдалану ережелерін білу.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Жауапкершілік Күйзеліске тұрақтылық Тәртіптілік Тәуелсіздік Зейін. Жақсы көз Физикалық дамыған және төзімді Жақсы үйлестіру Жағдайды тез бағалау және шешім қабылдау қабілеті Стандартты емес жағдайларда бастамашылықтың көрінісі . Жаман әдеттердің болмауы	
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:		
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:
	6	Бульдозер машинисі

16. Кәсіптің карточкасы «Тиеу машинасының машинисі»:			
Топтың коды:	8343-3		
Қызмет атауының коды:	8343-3-003		
Кәсіптің атауы:	Тиеу машинасының машинисі		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	4		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	4-шығарылым. "Жұмыстар мен жұмысшы кәсіптерінің бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығын (4-шығарылым) бекіту туралы" 2019 жылғы 30 мамырдағы № 291 Қазақстан Республикасы Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің бұйрығы. Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2019 жылғы 31 мамырда № 18755 болып тіркелді. Тиеу машинасының машинисі, 4-6 разрядтар.		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: ТжКБ (орта деңгейдегі маман)	Мамандық: -	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:			
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:			
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	8343-3-001 - Жүк тиеуші жүргізушісі		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Әр түрлі жүктерді жылжыту және қатарға қою.		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Әртүрлі жүктерді Тиеу, түсіру, орнын ауыстыру және қатарға қою кезінде тракторлық тиегіштер мен түсіргіштерді, вагон түсіргіштерді және барлық арнайы жүк түсіру механизмдері мен құрылғыларын басқару	
	Қосымша еңбек функциялары:		
Еңбек функциясы 1: Әртүрлі жүктерді Тиеу, түсіру, орнын ауыстыру және қатарға қою кезінде тракторлық тиегіштер мен түсіргіштерді, вагон түсіргіштерді және барлық арнайы жүк түсіру механизмдері мен құрылғыларын басқару	Дағды 1: Трактор тиегіштерді басқару бойынша операцияларды орындау.	Машықтар:	
		1. Біліктілігі анағұрлым жоғары жүргізушінің басшылығымен әртүрлі жүктерді Тиеу, түсіру, орнын ауыстыру және қатарға қою кезінде тракторлық тиегіштер мен тиегіштерді, вагон тиегіштерді, барлық арнайы жүк қармау механизмдері мен құрылғыларын басқару. 2. Тиеу-түсіру және жүк қармау тетіктері мен құрылғыларын жоспарлы-алдын ала жөндеуге қатысу. 3. Өрт және экологиялық қауіпсіздік ережелерін сақтау. 4. Тиегішті қауіпсіз пайдалану және жұмыс жүргізу қағидаларын сақтау.	
		Білімдер:	
		1. Қызмет көрсетілетін тиегіштер мен тиеу-түсіру тетіктері мен олардың агрегаттарының құрылысы туралы негізгі мәліметтерді білу; 2. Оларды пайдалану, монтаждау, іске қосу, реттеу және сынау жөніндегі нұсқаулықтарды, майлар мен майлау материалдарының сипаттамасын, ақаулардың себептерін және оларды жою әдістерін білу. 3.Ішкі еңбек тәртібінің ережелерін білу. 4. Кәсіпорынның қолданыстағы ішкі нұсқауларын білу. 5.Тиегішті техникалық пайдаланудың қолданыстағы ережелерін білу. 6.Қолданыстағы өрт қауіпсіздігі ережелерін білу.	
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-	

Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Жауапкершілік Күйзеліске тұрақтылық Тәртіптілік Тәуелсіздік Жақсы көз Физикалық дамыған және төзімді Жақсы үйлестіру Жағдайды тез бағалау және шешім қабылдау қабілеті Стандартты емес жағдайларда бастамашылықтың көрінісі. Жаман әдеттердің болмауы. Зейін		
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:			
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:	
	5	Тиеу машинасының машинисі	
17. Кәсіптің карточкасы «Матаушы»:			
Топтың коды:	8343-2		
Қызмет атауының коды:	8343-2-009		
Кәсіптің атауы:	Матаушы		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	4		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	1-шығарылым. "Жұмыстар мен жұмысшы кәсіптерінің бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығын (1-шығарылым) бекіту туралы" 2023 жылғы 1 қыркүйектегі № 364 Қазақстан Республикасы Премьер-Министрінің орынбасары - Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің бұйрығы. Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2023 жылғы 7 қыркүйекте № 33389 болып тіркелді. Рафтер, 2-6 разрядтар.		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: ТжКБ (орта деңгейдегі маман)	Мамандық: -	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:			
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:			
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	7215-1-002 - Такелажшы		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Жүктерді ілмектермен байлап, оларды көтергіш кранның ілгегіне бекітіңіз.		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Жүктерді кейіннен жылжыту үшін көтергіш кранда, сондай-ақ жүк көтергіш жабдықтың басқа да түрлерінде байлауды орындау және бекіту (арқандап байлау)	
	Қосымша еңбек функциялары:		
Еңбек функциясы 1: Жүктерді кейіннен жылжыту үшін көтергіш кранда, сондай-ақ жүк көтергіш жабдықтың басқа да түрлерінде байлауды орындау және бекіту (арқандап байлау)			

	Дағды 1: Жүктерді байлау және ілмектеу (ілмектеу), сондай-ақ салмағы 5 тоннаға дейінгі жүктерді көтеру және ауыстыру процесіне қатысатын жүк көтергіш машинаның ілгегіне көтергіш машиналармен жүк қармау құрылғыларын ілу (бекіту)	Машықтар: 1. Қарапайым бұйымдарды, орман бөлшектерін (ұзындығы 3 м-ге дейін) және оларды көтеру, орнын ауыстыру және төсеу үшін салмағы 5 т-ге дейінгі басқа да ұқсас жүктерді арқандап байлау және байлау жөніндегі операцияларды орындау. 2. Орнату немесе төсеу орнында итарқаларды ажырату. 3. Көтеру, жылжыту және төсеу кезінде жүкті бақылау. 4. Ауыстырылатын жүктің массасы мен мөлшеріне сәйкес қажетті итарқаларды сұрыптау, итарқалардың жарамдылығын анықтау. 5. Итарқа ұштарын өру, жүктердің массасы мен түріне сәйкес итарқа үлгісін алу. 6. Ішкі еңбек тәртібінің ережелерін сақтау. 7. Кәсіпорынның қолданыстағы ішкі нұсқауларының ережелерін сақтау. 8. Техникалық қауіпсіздік ережелерін сақтау. 9. Қажет болған жағдайда жұмыс орнында өрт сөндіру құралдарын пайдалану. 10. Өндірісте зардап шеккендерге алғашқы көмек көрсету. 11. Төтенше жағдайларда крандарды электр желісінен ажырату. 12. Бағыттамалы Кранның жүк көтергіштігін көрсеткіш бойынша ұшып шығуына және шығару тіректерінің жағдайына байланысты айқындау. 13. Жүкті жобалық жағдайға қоюды (орнатуды) орындау және жүк қармайтын құрылғыларды алу (бұзып тастау). 14. Ауыстырылатын жүктің массасы мен мөлшеріне сәйкес итарқа таңдау. 15. Жүк түсіретін құрылғылардың, ыдыстардың жарамдылығын анықтау және оларды дұрыс қолдану. 16. Жүк көтеру механизмінің машинисіне сигнал беру ережелерін сақтау. 17. Алмалы-салмалы жүк қармау құрылғылары мен ыдыстарды жұмыста қолданар алдында тексеру жүргізу.

		Білімдер:
		1. Тасымалданатын жүктің массасын визуалды анықтауды білу. 2. Үлгілік бұйымдардың ілінісу орнын білу. 3. Шағын габаритті жүктерді ілмектеу, көтеру және жылжыту ережелерін білу. 4. Кран машинистері (кран жүргізушілері) үшін шартты сигналдарды білу. 5. Арқандардың-арқандардың, шынжырлардың, арқандардың және т. б. мақсаты мен қолдану ережелерін білу. 6. Кран мен итарқа жүктемесінің шекті нормаларын білу. 7. Жүктерді жылжыту үшін итарқалардың қажетті ұзындығы мен диаметрін білу. 8. Арқандар мен арқандардың рұқсат етілген жүктемелерін білу. 9. Ішкі еңбек тәртібінің ережелерін білу. 10. Кәсіпорынның қолданыстағы ішкі нұсқауларын білу. 11. Қызмет көрсетілетін жүк көтергіш машинаның құрылысы туралы жалпы түсініктерді білу. 12. Рафтер мен краншы арасында сигнал алмасудың кәсіпорында белгіленген тәртібін білу. 13. Жүк көтергіш машиналармен жұмыстарды қауіпсіз жүргізу бойынша рафтерлерге арналған өндірістік нұсқаулықты білу. 14. Жүк көтергіш механизмдерді пайдалану кезінде өнеркәсіптік қауіпсіздікті қамтамасыз ету ережелерін білу. 15. Рафтерлер үшін технологиялық регламенттерді білу. 16. Жүктерді ілмектеу және ілмектеу тәсілдерін білу.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
	Дағды 2: Салмағы 50 тоннадан асатын жүктерді көтеру және орнын ауыстыру процесіне қатысатын жүк көтергіш машинаның ілгегіне жүктерді байлау және ілу (ілмектеу), сондай-ақ жүк қармайтын айлабұйымдарды көтеру машиналарымен ілу (бекіту)	Машықтар:
		1. Күрделі орман жүктерін (ұзындығы 6 м-ден астам), аса жауапты бұйымдарды, тораптарды, машиналар мен механизмдерді тікелей стапельдік және секциялық құрастыру және бөлшектеу кезінде, сондай-ақ машиналарды, аппараттарды, ғимараттар мен құрылыстардың құрама элементтерінің конструкцияларын және оларға арналған салмағы 50 т-дан асатын ұқсас күрделі жүктерді құрастыру және бөлшектеу кезінде арқандап байлау және байлау жөніндегі операцияларды орындау көтеру, орнату, жылжыту және төсеу. 2. Алмалы-салмалы жүк қармау құрылғылары мен ыдыстарды жұмыста қолданар алдында тексеру жүргізу. 3. Кәсіпорынның қолданыстағы ішкі нұсқауларының ережелерін сақтау. 4. Техникалық қауіпсіздік ережелерін сақтау. 5. Өндірісте зардап шеккендерге алғашқы көмек көрсету. 6. Төтенше жағдайларда крандарды электр желісінен ажырату. 7. Бағыттамалы Кранның жүк көтергіштігін көрсеткіш бойынша ұшып шығуына және шығару тіректерінің жағдайына байланысты айқындау. 8. Жүкті жобалық жағдайға қоюды (орнатуды) орындау және жүк қармайтын құрылғыларды алу (бұзып тастау). 9. Ауыстырылатын жүктің массасы мен мөлшеріне сәйкес итарқа таңдау. 10. Жүк түсіретін құрылғылардың, ыдыстардың жарамдылығын анықтау және оларды дұрыс қолдану. 11. Жүк көтеру механизмінің машинисіне сигнал беру ережелерін сақтау.

		Білімдер:	
		1. Аса жауапты жүктерді ілу ережелері мен тәсілдерін білу. 2. Жауапты жүктерді бүлінуден және иілуден қорғау үшін оларды көтеру және ауыстыру кезінде қолданылатын айлабұйымдардың конструкциясын білу. 3. Ішкі еңбек тәртібінің ережелерін білу. 4. Кәсіпорынның қолданыстағы ішкі нұсқауларын білу. 5. Қауіпсіздік техникасы бойынша қолданыстағы ережелерді білу. 6. Қызмет көрсетілетін жүк көтергіш машинаның құрылысы туралы жалпы түсініктерді білу. 7. Рафтер мен кранш ы арасында сигнал алмасудың кәсіпорында белгіленген тәртібін білу. 8. Жүк көтергіш машиналармен жұмыстарды қауіпсіз жүргізу бойынша рафтерлерге арналған өндірістік нұсқаулықты білу. 9. Жүк көтергіш механизмдерді пайдалану кезінде өнеркәсіптік қауіпсіздікті қамтамасыз ету ережелерін білу. 10. Рафтерлер үшін технологиялық регламенттерді білу. 11. Жүктерді ілмектеу және ілмектеу тәсілдерін білу.	
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-	
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Жауапкершілік Күйзеліске тұрақтылық Тәртіптілік Тәуелсіздік Стандартты емес жағдайларда бастамашылықтың көрінісі Жаман әдеттердің болмауы		
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:			
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:	
	6	Рафтер	
18. Кәсіптің карточкасы «Өндірісті дайындау жөніндегі инженер»:			
Топтың коды:	2141-1		
Қызмет атауының коды:	2141-1-002		
Кәсіптің атауы:	Өндірісті дайындау жөніндегі инженер		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	6		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	ҚР Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің 2020 жылғы 30 желтоқсандағы №553 бұйрығымен бекітілген Инженер		
	ҚР Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің 2020 жылғы 30 желтоқсандағы №553 бұйрығымен бекітілген Өндірісті басқаруды ұйымдастыру жөніндегі Инженер,		
	ҚР Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің 2020 жылғы 30 желтоқсандағы №553 бұйрығымен бекітілген Өндірістік (Өндірістік-техникалық) бөлімінің бастығы		
	ҚР Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің 2020 жылғы 30 желтоқсандағы №553 бұйрығымен бекітілген Инженер, өндірісті басқаруды ұйымдастыру жөніндегі		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: жоғары білім (бакалавриат, маман дәрежесі, ординатура)	Мамандық: -	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:			

Формалды емес және информалы біліммен байланыс:		
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	2141-1-001 - Өндіріс инженері	
Қызметтің негізгі мақсаты:	Өндіріс жоспарын орындау ,ичнойақты жұмысты қамтамасыз ету, өндірістік процестің бұзылуының алдын алу және жою, еңбек ұжымдарына қойылған міндеттерді орындау үшін қолайлы жағдайлар жасау.	
Еңбек функциялардың сипаттамасы		
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Ұйымдастыру стратегиясын іске асыру және өндірістің барынша тиімділігіне қол жеткізу және жұмыс сапасын арттыру мақсатында өндірісті басқару жүйелерін жетілдіру жөніндегі шараларды әзірлеу 2. Құрылыс учаскесінде құрылыс өндірісін басқару жөніндегі шараларды әзірлеу
	Қосымша еңбек функциялары:	
Еңбек функциясы 1: Ұйымдастыру стратегиясын іске асыру және өндірістің барынша тиімділігіне қол жеткізу және жұмыс сапасын арттыру мақсатында өндірісті басқару жүйелерін жетілдіру жөніндегі шараларды әзірлеу	Дағды 1: Өндірісті дамытудың жобалары мен ағымдағы жоспарларын дайындау және жасау жөніндегі операцияларды орындау	Машықтар: 1. Заманауи ақпараттық технологияларды қолдана отырып, басқару міндеттерін кешенді шешудің ғылыми негізделген әдістерін қолдану бойынша ұсыныстар дайындау. 2. Өндірісті дамытудың перспективалық және ағымдағы жоспарларының жобаларын жасауға, өндірісті басқарудың ұтымды ұйымдық құрылымдарын әзірлеуге қатысу. 3. Басқару аппаратында орындалатын еңбек процестері мен операцияларды, құжат айналымы жүйелерін және құжаттардың өтуін бақылауды, оның ішінде жалпы деректер ортасын қолдана отырып (жобаны ТИМСО қолдана отырып іске асыру кезінде) жетілдіру жөніндегі іс-шараларды әзірлеу. 4. Өндірісті басқарудың заманауи техникалық құралдарын оларды енгізудің экономикалық тиімділігінің қажетті есептеулерімен қолдану. 5. Нарықтық конъюнктура талаптарын және ғылым мен техниканың қазіргі заманғы жетістіктерін есепке алу. 6. Өндірісті басқарудың қолданыстағы жүйелерінің жағдайын талдау. 7. Басқарушылық еңбек тиімділігін арттыру мүмкіндіктерін анықтау. 8. Анықталған кемшіліктерді жою және олардың алдын алу бойынша іс-шараларды ұйымдастыру. 9. Ішкі еңбек тәртібінің ережелерін сақтау. 10. Кәсіпорынның қолданыстағы ішкі нұсқауларының ережелерін сақтау. 11. Өрт қауіпсіздігі ережелерін сақтау. 12. Қолданыстағы нормативтік құжаттар мен әдістемелік нұсқаулықтардың ережелерін сақтау.

		Білімдер:
		1. Басқарушылық жұмыстарды орындау әдістерін жобалау бойынша жұмыстарды ұйымдастыруды, құрылымдық бөлімшелер туралы ережелерді, қызметкерлерге лауазымдық нұсқаулықтарды жасауды, оларға қажетті өзгерістер мен толықтырулар енгізуді қамтамасыз етуді білу. 2.Өндірісті басқаруды жетілдіру бойынша ұсыныстарды тиісті бөлімдермен және қызметтермен бірлесіп әзірлеу қағидаттарын білу. 3.Ұйымдарды кеңейту және реконструкциялау немесе оларды қайта бейіндеу жобаларын, жаңа техника мен прогрессивті технологияны енгізу жоспарларын, өндірісті автоматтандыру мен механикаландыруды дайындау кезінде еңбекті ұтымды ұйымдастыру және өндірісті басқару талаптарын білу. 4.Өндірісті басқаруды ұйымдастыру бойынша әдістемелік және нормативтік материалдарды білу. 5.Өндірісті басқаруды ұйымдастыру, оны енгізу бойынша ұсыныстарды әзірлеу саласындағы озық отандық және шетелдік тәжірибені білу. 6.Ішкі еңбек тәртібінің ережелерін білу. 7.Кәсіпорынның қолданыстағы ішкі нұсқауларын білу. 8.Қолданыстағы өрт қауіпсіздігі ережелерін білу.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
Еңбек функциясы 2: Құрылыс учаскесінде құрылыс өндірісін басқару жөніндегі шараларды әзірлеу	Дағды 1: Жоспарларды әзірлеу және бақылау операцияларын орындау.	Машықтар:
		1. Құрылыс учаскесінде құрылыс өндірісінің жиынтық жоспарларын әзірлеу және бақылау жөніндегі, оның ішінде ТИМСО бойынша мамандандырылған бағдарламалық қамтамасыз етуде РІМ қолдана отырып (ТИМСО қолдана отырып пайдалануды жүзеге асыру кезінде) операцияларды орындау. 2. Қолда бар материалдық-техникалық ресурстарға, мердігерлік ұйымдардың мамандануына, құрылыс учаскесі қызметкерлерінің мамандануы мен біліктілігіне сәйкес құрылыс жұмыстары мен өндірістік тапсырмалар көлемдерінің түрлері мен күрделілігін айқындау. 3. Құрылыс өндірісін Құжаттамалық сүйемелдеуді жүзеге асыру. 4. Құрылыс өндірісін жүзеге асыруға байланысты техникалық және өзге де құжаттаманы жасау, айырбастау және сақтау кезінде жалпы деректер ортасын қолдану.

		Білімдер:	
		1. Құрылыс учаскесінде құрылыс өндірісін ұйымдастыруға қойылатын техникалық құжаттаманың талаптарын білу 2. ҚР заңнамасының жұмыстарды жүргізу тәртібіне және құрылыс жұмыстарын жүргізу технологияларына қойылатын талаптарын білу. 3. Құрылыс ұйымының Тапсырыс берушілермен және мердігерлік ұйымдармен шаруашылық және қаржылық қатынастарының тәртібін білу. 4. Құрылыс өндірісін жедел басқару әдістері мен әдістерін білу. 5. Құрылыс жұмыстары мен өндірістік тапсырмалардың түрлері мен көлемін анықтау әдістерін білу. 6. Құрылыс өндірісінің атқарушылық және есептік құжаттамасын жүргізу қағидаларын білу. 7. BIM әдіснамасының негіздерін білу: халықаралық стандарттар және озық тәжірибелер. 8. Тим СО қолдану бойынша ҚР нормативтік-техникалық құжаттарын білу. 9. ТИМСО бойынша ұйымның стандартын білу. 10. ҚР құрылысындағы жіктеу және кодтау жүйесінің негіздерін білу (ТИМСО (BIM) бағдарланған жіктеуіш).	
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-	
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Жауапкершілік Күйзеліске тұрақтылық Тәртіптілік Бақылау Орындаушылық Стандартты емес жағдайларда бастамашылықтың көрінісі		
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:			
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:	
	6	Құрылыс инженері	
19. Кәсіптің карточкасы «Инженер-механик»:			
Топтың коды:	2144-1		
Қызмет атауының коды:	2144-1-004		
Кәсіптің атауы:	Инженер-механик		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	6		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	ҚР Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің 2020 жылғы 30 желтоқсандағы №553 бұйрығымен бекітілген. Инженер-механик, жабдықты пайдалану қызметінің бастығы (бас механик).		
	ҚР Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің 2020 жылғы 30 желтоқсандағы №553 бұйрығымен бекітілген. Жабдықты пайдалану қызметінің бастығы (бас механик).		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: жоғары білім (бакалавриат, маман дәрежесі, ординатура)	Мамандық: -	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:			
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:			
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:			

Қызметтің негізгі мақсаты:	Құрылыс техникасы мен жабдығының барлық түрлерінің апатсыз және сенімді жұмысын, олардың дұрыс пайдаланылуын, уақтылы сапалы жөндеу мен техникалық қызмет көрсетуді қамтамасыз ету, оны жаңғырту бойынша жұмыстар жүргізу және жабдыққа жөндеу қызмет көрсетудің үнемділігін арттыру.	
Еңбек функциялардың сипаттамасы		
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Әдістемелік және техникалық басшылықты қамтамасыз ету, жоспарлы-алдын алу жөндеудің күнтізбелік кестелерін, Құрылыс жабдықтары мен басқа да құрылыстарды сынауды, сондай-ақ оларды пайдалану мен техникалық қызмет көрсетуді жақсарту жөніндегі іс-шараларды жоспарлау.
	Қосымша еңбек функциялары:	
Еңбек функциясы 1: Әдістемелік және техникалық басшылықты қамтамасыз ету, жоспарлы-алдын алу жөндеудің күнтізбелік кестелерін, Құрылыс жабдықтары мен басқа да құрылыстарды сынауды, сондай-ақ оларды пайдалану мен техникалық қызмет көрсетуді жақсарту жөніндегі іс-шараларды жоспарлау.	Дағды 1: Жабдықтың барлық түрлерін есепке алу бойынша операцияларды орындау	Машықтар: 1. Құрылыс, өңдеу өнеркәсібі, тау-кен жұмыстары, ауыл шаруашылығы құрылысына арналған өндірістік жабдықтарға, машиналар мен құралдарға кеңес беру және әзірлеу. 2. Машиналардың, механизмдердің, станоктардың, қозғалтқыштардың, қозғалтқыштардың, өнеркәсіптік қондырғылардың, Жабдықтардың немесе жүйелердің тиімді жұмыс істеуі мен қауіпсіздігін қамтамасыз ету үшін бақылау параметрлері мен технологиялық процестерді анықтау. 3. Жабдықтың белгіленген талаптарға, пайдалану және техникалық қызмет көрсету ережелеріне сәйкестігін сақтау. 4. Жабдықтардың барлық түрлерін, сондай-ақ амортизациялық мерзімде жұмыс істеген және моральдық ескірген жабдықтарды есепке алуды ұйымдастыру, сондай-ақ есептен шығаруға құжаттарды дайындау. 5. Жабдықтарды тексеру, тексеру және жөндеудің күнтізбелік жоспарларын (кестелерін) дайындауды ұйымдастыру. 6. Күрделі жөндеулерді орталықтандырылған орындауға, жоспарлы-алдын алу және ағымдағы жөндеуге қажетті материалдарды, қосалқы бөлшектерді, құралдарды және т.б. алуға өтінім беру, сондай-ақ жабдыққа паспорттар, қосалқы бөлшектерге спецификациялар және басқа да техникалық құжаттамалар жасау. 7. Жаңа жабдықтарды қабылдауға және орнатуға, жұмыс орындарын аттестаттау және рационализациялау, тиімділігі төмен жабдықтарды жаңғырту және жоғары өнімділікке ауыстыру бойынша жұмыстарды жүргізуге, ауыр қолмен және көп еңбекті қажет ететін жұмыстарды механикаландыру құралдарын енгізуге қатысу. 8. Жабдықтың, жекелеген бөлшектер мен тораптардың мерзімінен бұрын тозу себептерін анықтау мақсатында олардың жұмыс жағдайларын зерделеу, Жабдықтың техникалық жай-күйіне байланысты тоқтап қалу себептері мен ұзақтығын талдауды жүзеге асыру. 9. Тетіктердің тораптары мен бөлшектерін жөндеу мен қалпына келтірудің прогрессивті әдістерін, сондай-ақ жабдықтың қызмет ету мерзімін ұлғайту, оның тоқтап қалуын қысқарту және ауысымдылығын арттыру, сондай-ақ авариялар мен өндірістік жарақаттанудың алдын алу, жөндеудің еңбек сыйымдылығы мен өзіндік құнын төмендету, оның сапасын жақсарту жөніндегі іс-шараларды әзірлеу және енгізу. 10. Майлау-эмульсия шаруашылығына техникалық басшылықты жүзеге асыру, майлау және сүрту материалдарын тұтынудың прогрессивті нормаларын енгізу, пайдаланылған майларды регенерациялауды ұйымдастыру.

		11. Жабдықты техникалық дәлдікке тексеруге, оны тиімді пайдалануға ықпал ететін жабдықтың оңтайлы жұмыс режимдерін белгілеуге, сондай-ақ техникалық пайдалану, Жабдықты майлау және оған күтім жасау, жөндеу жұмыстарын қауіпсіз жүргізу жөніндегі нұсқаулықтарды әзірлеуге қатысу. 12. Жабдықтарды жөндеуге және жаңғыртуға қатысты рационализаторлық ұсыныстар мен өнертабыстарды қарау, олар бойынша қорытындылар беру, қабылданған ұсыныстарды енгізуді қамтамасыз ету. 13. Жабдықтарды жөндеу және модернизациялау бойынша жұмыстардың орындалуын есепке алуды ұйымдастыру, олардың сапасын бақылау, сондай-ақ осы мақсаттарға жіберілген материалдық ресурстардың дұрыс жұмсалуы. 14. Жабдықты жөндеуді және оны жұмысқа жарамды күйде ұстауды жүзеге асыратын ұйым бөлімшелерінің қызметкерлерін басқару. 15. Жөндеу жұмыстарын жүргізу кезінде еңбекті қорғау ережелері мен нормаларының, экологиялық қауіпсіздік талаптарының сақталуын қамтамасыз ету. 16. Ішкі еңбек тәртібінің ережелерін сақтау. 17. Кәсіпорынның қолданыстағы ішкі нұсқауларының ережелерін сақтау. 18. Өрт қауіпсіздігі ережелерін сақтау. 19. Қолданыстағы нормативтік құжаттар мен әдістемелік нұсқаулықтардың ережелерін сақтау. 20. Механикалық жабдықта, цехтың ғимараттары мен құрылыстарында қорғаныс құрылғыларының жай-күйін техникалық қадағалауға және жөндеуге байланысты техникалық және өзге де құжаттаманы жасау, алмасу және сақтау кезінде ақпаратты қолдану.
		Білімдер:
		1.Қазақстан Республикасының заңнамалық және өзге де нормативтік құқықтық актілерін білу. 2. Жабдықтарды жөндеуді ұйымдастыру бойынша әдістемелік және басқа материалдарды білу. 3. Жөндеу қызметін ұйымдастыруды білу. 4. Технологиялық жабдықтарды жоспарлы-алдын алу жөндеу және ұтымды пайдалану жүйелерін білу. 5.Ұйымның техникалық даму перспективаларын білу. 6.Жабдықтың техникалық сипаттамаларын, құрылымдық ерекшеліктерін, мақсатын, жұмыс режимдерін және пайдалану ережелерін білу. 7.Жөндеу жұмыстарының ұйымдастырылуы мен технологиясын, жабдықты монтаждау, реттеу және Баптау әдістерін, ұйым өнімдерін өндіру технологиясының негіздерін білу. 8.Ұйымдағы жөндеу қызмет көрсетудің отандық және шетелдік озық тәжірибесін білу. 9.Экономика, өндірісті ұйымдастыру, Еңбек және басқару негіздерін, еңбек туралы заңнама негіздерін, еңбекті қорғау ережелері мен нормаларын білу. 10.Қызмет көрсетілетін жабдықтың құрылғылары мен баптау ережелерін білу. 11.Ішкі еңбек тәртібінің ережелерін білу. 12.Кәсіпорынның қолданыстағы ішкі нұсқауларын білу. 13.Қолданыстағы өрт қауіпсіздігі ережелерін білу.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Жауапкершілік Күйзеліске тұрақтылық Тәртіптілік Тәуелсіздік Оқу мүмкіндігі Стандартты емес жағдайларда бастамашылықтың көрінісі.	

Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:		
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:
	6	Жабдық жөніндегі инженер-механик

4-ші тарау. Кәсіптік стандарттың техникалық деректері

20. Мемлекеттік органның атауы:
Қазақстан Республикасының Өнеркәсіп және құрылыс министрлігі
Орындаушы:
, ,
21. Әзірлеуге қатысатын ұйымдар (кәсіпорындар):
Комитет по делам строительства и жилищно-коммунального хозяйства Министерства индустрии и инфраструктурного развития Республики Казахстан
Жоба жетекшісі:
С.Ж. Курмангожина
E-mail: snip.07@mail.ru
Телефон нөмірі: +7 (705) 120 21 39
22. Кәсіптік біліктілік жөніндегі салалық кеңес:
23. Кәсіптік біліктілік жөніндегі ұлттық орган: -
24. «Атамекен» Қазақстан Республикасының Ұлттық кәсіпкерлер палатасы: -
25. Нұсқа нөмірі және шығарылған жылы: Нұсқа 2, 2023 ж.
26. Болжамды қайта қарау күні: 31.12.2026 ж.